

موج استقبال از سهام شستا ادامه دارد

شستا در آخرین روزهای هفته گذشته پرخبر بود. شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی که جلوی ریزش شاخص بورس را در انتهای هفته گذشته گرفته بود با موج استقبال خریداران مواجه شد و سود قابل توجهی نصیب آنان کرد. حسن روحانی رئیس‌جمهوری هم در نشست هفتگی هیات دولت شستا را از قلم‌بندداشت و با اشاره به اینکه شفافیت عملکرد شستا برای دولت مهم است، گفت: نقدینگی در جامعه ما زیاد است و یکی از راه‌های صحیح و سالم برای جمع‌آوری نقدینگی و در نهایت کاهش تورم و مهار آن حضور مردم در صحنه بورس است. مردم اگر در بورس حضور پیدا کنند صاحب سهام شده و نقدینگی جمع می‌شود، از سوی دیگر بنگاه‌های دولتی شفاف می‌شوند. شفافیت شرکت‌هایی مانند شستا برای ما بسیار مهم است و اگر سهام شرکت‌های دولتی دیگر وارد بورس و همه معاملات شفاف شود، مبارزه با رانت و فساد در سایه شفافیت است و ما این راه را ادامه می‌دهیم و تا پایان سال قدم‌های مهمی را در این مسیر بخواهیم داشت.

او همچنین ورود مردم به اقتصاد و خروج دولت از تصدی‌گری را مورد تأکید قرار داد و گفت که برای جهش تولید این مساله یک اصل مهم است. به جز این خداداد غریب‌پور معاون وزیر صنعت که با همراهی رئیس‌جمهوری به کرمان رفته بود تا چند طرح مهم معدنی را افتتاح کند به واگذاری معادن در بورس اشاره کرد و گفت که در حال حاضر معادن جزو قدرتمندترین بخش‌های اقتصادی در بازار سرمایه هستند.

به گفته غریب‌پور، فولاد مبارکه با ۲۱۳ هزار میلیارد تومان و شرکت مس با ۱۴۸ هزار میلیارد تومان به ترتیب دومین و سومین شرکت بزرگ بازار سرمایه کشور هستند و پس از آن شرکت‌های شستا و گل‌گهر و چادملو سهم عمده بورس را در دست دارند. کمی پیش از این، محمد شریعتمداری وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی هم گوشه نظری به شستا داشت و در نشست آنلاینی که با مدیران کل سازمان تامین اجتماعی داشت بورسی شدن شستا را گامی بسیار بزرگ و ارزشمند برای ایجاد شفافیت دانست و گفت که اکنون مجموعه شستا زیر یک نورافکن بزرگ و در برگی شیشه‌ای فعالیت می‌کند. این وضعیت به نفع آیندگان است، زیرا امکان سوءاستفاده از شستا را منتفی و از اموال و دارایی بیمه‌شدگان محافظت می‌کند. او شستا را امانتی در دست دولت توصیف کرده و گفته است که «ما باید امانتدارانه از این امانت نگهداری کنیم.»

گزارش

رشد شگفتی‌ساز بازار سرمایه ایران، این روزها یکه‌تاز اخبار رسانه‌ها است. بورس در سال ۹۸ حدود ۲۰۰ درصد رشد داشته و در مدت زمان کوتاهی که از آغاز سال ۹۹ گذشته، بازدهی ۹۰ درصدی را به ثبت رسانده است. جهش‌های پی‌درپی شاخص کل بازار سرمایه سرانجام در آخرین هفته اردیبهشت به ابرکانال یک میلیون واحدی رسید. این در حالی است که شاخص کل بازار سرمایه در اردیبهشت دو سال قبل رقم کمتر از ۱۰۰ هزار واحد را ثبت کرده بود و حالا این شاخص ظرف دو سال ۱۰ برابر رشد کرده است.

صعودهای خیره‌کننده بورس ایرانی‌های زیادی را به صف‌های دریافت کد سهامداری کشانده، صف‌هایی که در سال سخت اقتصاد ایران خبرساز شده است. ایران سال ۹۹ را در شرایطی آغاز کرده است که تحریم‌های سنگین جهانی را تجربه می‌کند و شیوع کرونا و سقوط آزاد قیمت نفت امید دولت را برای تامین بودجه ناامید کرده است. دولت به صراحت گفته که امسال دور درآمدهای نفتی را خط کشیده است. از آن سمت بیماری عالم‌گیر کووید ۱۹ بسیاری از کسب‌وکارهای کشور را بعد از تحریم‌ها زمین‌گیر کرده و این اتفاق حساب و کتاب درآمدهای مالیاتی را برهم زده است. امیدعلی پارسا، رئیس سازمان امور مالیاتی به «تسنیم» گفته که در خوش‌بینانه‌ترین حالت کرونا ۴۰ هزار میلیارد تومان از درآمدهای مالیاتی را به باد داده است. این عدد چیزی حدود یک‌چهارم رقمی است که در بودجه سال ۹۹ برای مالیات پیش‌بینی شده است.

درست در این وضعیت که اعداد سنگینی برای کسری بودجه پیش‌گویی می‌شود، بورس نه‌تنها به سرعت نقدینگی سرگردان را جذب می‌کند که برخی سهامداران سایر دارایی‌های خود از جمله خودرو و طلا را فروخته و به تالار علامه سعادت‌آباد می‌برند.

ظاهر ماجرا گرچه صورت آراسته و خوشایندی پیش روی اقتصاد ایران قرار داده اما کارشناسان تردیدهایی جدی را نسبت به جهش‌های دیوانه‌وار شاخص بورس مطرح کرده‌اند. آنها می‌گویند اقتصاد ایران کوچک‌تر و رشد اقتصادی منفی شده و این اتفاق با جهش‌های بازار سرمایه تناسبی ندارد.

برخی از آنها رشد عجیب شاخص‌ها در بازار سرمایه ایران

را با بازار سرمایه ونزوئلا مقایسه می‌کنند و می‌گویند که از سال ۲۰۱۷ ابرتورم بورس کاراکاس را به یکی از بزرگترین بورس‌های جهان تبدیل کرد. آنها معتقدند ریزش سریع ارزش پول ملی ایران سهام شرکت‌های بورسی را حبابی کرده و دیر یا زود این حباب می‌ترکد و نارضایتی‌های اجتماعی ایجاد می‌کند، گرچه این کارشناسان راهکارهایی پیش روی دولت می‌گذارند و می‌خواهند که افسار بورس را هرچه زودتر در کنترل گیرد تا توفیق اجباری اقتصاد ایران را به یک فرصت طلایی تبدیل کند.

جهش‌های بورس از کجا آب می‌خورد؟

بازارهای موازی بورس به حاشیه رفته‌اند. مسعود خوانساری رییس اتاق بازرگانی تهران در همین زمینه به بازدهی بازارهای رقیب بورس می‌پردازد و می‌گوید که در سال ۹۸ میانگین بازدهی سکه حدود ۳۰ درصد، دلار کمتر از ۲۰ درصد و مسکن ۶۲ درصد رشد داشته و تورم بنا به گزارش بانک مرکزی ۴۱.۲ درصد بوده است. با این حساب اگر سود بانکی حداکثر ۲۱ تا ۲۲ درصدی را برای سپرده‌های بانکی یکساله در نظر بگیریم طلا، دلار و سپرده‌های بانکی همگی زیر نرخ تورم سود داده‌اند. از آن سمت بورس رشد حدود ۲۰۰ درصدی را در سال گذشته تجربه کرده که بازار مسکن نه‌تنها از نظر بازدهی نتوانسته به گرد پای بورس برسد که به دلیل نیاز به حجم بالایی سرمایه‌گذاری و رکود بازار و قدرت نقدشوندگی پایین هرگز قدرت رقابت با بازار سرمایه را نداشته است. با این وجود رییس اتاق بازرگانی تهران اعتقاد دارد که رشد شاخص بورس غیرطبیعی است و باید جلوی سفته‌بازان این بازار گرفته شود. او تأکید می‌کند که در ماه فروردین سال ۹۹ رقمی معادل ۱۴۱ هزار میلیارد تومان در بورس معامله شده که برابر تمام سال ۹۷ است. به گفته خوانساری این حجم از معاملات ارزش بورس ایران را در مقطعی به ارزش بورس نیویورک رسانده که با توجه به نرخ تورم یک تا دو درصدی آمریکا و نرخ تورم در ایران این رخداد غیرطبیعی است.

انتخاب درست دولت

از گفته‌ها و رفتارهای مدیران اقتصادی دولت چنین

برمی‌آید که کنترل نرخ تورم و مهار بازار ارز در کنار تامین کسری بودجه از بورس مجموعه اهدافی است که دولت برای خود تعیین کرده به همین دلیل است که نرخ سود سپرده‌های بانکی را کاهش داده و حجم تقاضا در بازار ارز را مهار کرده است. در ادامه همین سیاست است که در روزهای اخیر عالی‌ترین مقام‌های کابینه از بازار سرمایه اعلام حمایت کرده و مردم را به سمت بورس کشانده‌اند. دولت برای تامین کسری بودجه سال ۹۹ را با یکی از بزرگترین واگذاری‌های تاریخی اموال خود آغاز و ۱۰ درصد از سهام شستا را در بورس عرضه کرد. البته بنا نیست این واگذاری‌ها به شستا محدود شود و سهام دولت در بانک‌ها، صندوق‌های بازتنشستگی و سایر هلدینگ‌های بزرگ اقتصادی یکی‌یکی به بازار سرمایه می‌آیند.

او توضیح می‌دهد که مدیران اقتصادی کابینه دوازدهم بارها گفته‌اند که می‌خواهند ۷۰ تا ۸۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی از بورس جمع‌آوری و در ازای آن اموال دولتی را عرضه کنند. این موضوع هم در قانون بودجه سال ۹۹ آمده و هم روش کارشناسی و مناسب‌تری نسبت به خلق پول برای تامین کسری بودجه است. ضمن اینکه عرضه سهام شرکت‌های دولتی در بورس موجب شفافیت و همچنین رفتاری ضدفساد است.

گرچه این کارشناس تأکید می‌کند که حجم تقاضای مردم در بورس نسبت به عرضه بسیار بالاست و همین موجب غیرواقعی شدن ارزش سهام شرکت‌ها شده است. او توصیه دارد که دولت عرضه اموالش را گسترده‌تر کند تا تناسب عرضه و تقاضا موجب اصلاح شاخص بورس و واقعی شدن ارزش سهام شرکت‌ها شود.

زمان جراحی اقتصاد فرار رسیده است

استقبال مردم از بورس می‌تواند شروع اصلاحات اقتصاد ایران باشد. این جمله را عباسعلی حقانی نسب تحلیلگر بورس به آتی‌نو می‌گوید و توضیح می‌دهد که جذب نقدینگی از بازارهای واسطه‌ای به بورس و تولید فرصت‌های طلایی برای اقتصاد ایران ایجاد کرده است. به عنوان مثال وقت آن فرا رسیده که ساختار بحران‌زده بانک‌ها در ایران یک‌بار برای همیشه جراحی شوند و مانند بانک‌های جهانی از حالت سپرده‌محور به کارمزدمحور تغییر مسیر دهند.

او ادامه می‌دهد: دولت باید در این شرایط که مبنای تامین سرمایه را از بورس قرار داده، سود سپرده‌های بانکی را تسهیل می‌تواند کاهش دهد و حداکثر نقدینگی را به سمت بورس سرازیر کند. در عین حال سیاست‌های اقتصادی را به نفع تولید بازرگانی و اصلاح کرده و اقتصاد

را برای همیشه از بازارهای واسطه‌ای و دلالی و ساختار بحرانی بانک‌ها خلاص کند.

دوراهی صعود یا سقوط اقتصاد

غلامرضا سلامی دیگر تحلیلگر بازار سرمایه هم شرایط حال حاضر بورس ایران را یک دوراهی برای سقوط یا صعود اقتصاد ایران می‌داند و به آتی‌نو می‌گوید: دولت می‌تواند با نگاه کوتاه‌مدت یک‌ساله کسری بودجه‌اش را از بورس تامین کند و برود که در این صورت حباب ایجاد شده در بورس به زودی می‌ترکد و گریبان سهامداران خرد را می‌گیرد، در نتیجه مردم از بورس رویگردان می‌شوند و این فرصت طلایی دیگر به راحتی تکرار نمی‌شود.

او توضیح می‌دهد که اقتصاد ایران رشد منفی دارد و تولید ناخالص ملی کاهش داشته است. بنابراین در شرایط طبیعی جهش شاخص بورس منطق اقتصادی ندارد مگر اینکه نقدینگی جمع‌آوری شده در بورس در جهت رشد تولید تزریق شود. یعنی اینکه دولت با واگذاری واقعی شرکت‌ها و مدیریت آنها به مردم به بازار سرمایه عبق دهد. همچنین با وارد کردن کارخانه‌های ورشکسته در بورس و تامین نقدینگی برای آنها فعالیت‌شان را احیا کند.

این رفتار دولت در بازار سرمایه به گفته سلامی می‌تواند ناجی اقتصاد ایران باشد و ساختارهای بیمار و معیوب اقتصادی را در مسیر اصلاح قرار دهد.

برگ برنده اقتصاد در دست کابینه دوازدهم

حالا گرچه شاخص بازار سرمایه رکوردهای پیاپی را می‌شکند اما هشدارهای کارشناسان تردیدهایی برای سهامداران ایجاد کرده است. بازار سرمایه در روزهای انتهایی هفته گذشته صف‌های میلیونی فروش و ریزش شاخص بورس را به خود دید و نگرانی تازه‌واردان را به دنبال داشت. آنها در واکنش به مباحث کارشناسی مدام از رسانه‌ها چشم‌انداز بازار سرمایه در روزهای آینده را طلب می‌کنند اما شرایط پیچیده‌تر از آن است که کارشناسی بتواند با صراحت درباره آینده بازار اظهار نظر کند. آنها می‌گویند در بهترین حالت بازار سرمایه تا زمانی که موج ورود نقدینگی ادامه داشته باشد صعودی است اما به محض آنکه دولت بخواهد این بازار را رها کند و توصیه‌های کارشناسی را جدی نگیرد ممکن است اتفاقات ناخوشایندی در انتظار سهامداران باشد. سهامدارانی که اغلب‌شان مبتدی هستند و بازی را در فضای مشابه شرکت‌های هرمی به سرشاخته‌ها و سفته‌بازان می‌یازند.

در واقع به نظر می‌رسد که برگ برنده اقتصاد ایران حالا به دست دولت افتاده و این تصمیم و هوشمندی کابینه دوازدهم است که می‌تواند معادلات بزرگ اقتصاد ایران را رقم زده و گره‌های کور را بگشاید. باید منتظر ماند و دید که مدیران اقتصادی حسن روحانی چگونه میدان‌داری می‌کنند و این بازی را به کدام سمت می‌کشانند؟

رشد شگفتی‌ساز بازار سرمایه، فرصت طلایی اصلاحات اقتصادی ایران را رقم زد

سرنای اقتصاد مردمی